

TÓNASKALDIÐ, SANGARIN
OG YRKJARIN REGIN DAHL
VARÐ FØDDUR Í HAVN Í 1918.
HANN VAKS UPP Í EINUM
LANDI, IÐ VAR MERKT
AV TJÓÐSKAPARLIGU
RÁKUNUM ÚR EVROPA Í
19. ØLD, OG AV ÍTØKILIGU
SAMFELAGSSTØÐUNI,
SUM VAR, AT POLITISKA
YVIRRÆÐIÐ LÁ Í DANMARK

REGIN
DAHL

TÓNASKALD Í ÚTLEGD

Knut Hübner Eysturstein

Regin Dahl var partur av fyrsta ættarliðnum av føroyskum sangtónaskøldum. Av øðrum týðningarmiklum tónaskøldum frá hesum ættarliðnum finna vit Jógvan Waagstein (1879-1949), Petur Alberg (1885-1940) og Hans Jákup Højgaard (1905-1992). Hóast Dahl er yngri og eisini partvíst brýtur frá hinum tónleikaliga, so tykist hann á mangan hátt drivin av tí sama grundarlagnum.

SANGTÓNASKØLDINI OG TJÓÐSKAPARSTREMBANIN

Sangtónaskøldini komu nevnliga fram í eini tíð við broytingum, m.a. orsakað av skiftinum frá eini í høvuðsheitum munnligari tónleikasiðvenju við kvæðum, kingo o.ø., til eina nýliga innflutta instrumentala siðvenju. Í kjalarvørrinum av tjóðskapartilgongdini í seinna helmingi av 18. øld fóru føroyingar undir at yrkja á føroyskum, og í fyrstuni vóru nógv útlendsk lög nýtt, tá yrkingarnar skuldu syngjast. Sangtónaskøldini byrjaðu tó at smíða egin lög til føroysku yrkingarnar. Dahl fekk í stóran mun íblástur frá Jógvani Waagstein, ið hevði týðning fyri hansara tónlistarligu menning. Í ummæli av songbók hjá Waagstein í Dagblaðnum í 1946 lýsir Dahl, hvussu nívdur hann er av, at føroyingar eiga so fá lög, og hvussu hetta fær ein at "...liggja langar nætur ovvekraður og bína móti gráum degningi."

2. VERALDARBARDAGI

2. veraldarbardagi fekk avgerandi týðning fyri bæði Føroyar og Regin Dahl. Dahl fór niður á Sorø Akademi at lesa á ungum árum, og tá kríggið brast á, endaði hann í óætlaðari útlegd, tí honum barst ikki at sleppa heim til Føroya. Tá kríggið var av, hevði hann grundfest eina tilveru í útlegd í Danmark. Her gjørdist hann partur av innara kjarnanum í tíðarritinum Heretica, sum var slóðandi í donskum bókmentum í eitt árábil. Manningin á Heretica flutti seinni yvir á Gyldendal, har Dahl var settur í starv sum ráðgevi. Hóast hann var búsettur í Danmark og

var partur av bókmentaumhvørvinum har, helt hann fast við at yrkja á føroyskum sum útlagin yrkjari í Danmark. Útlegdin gjørdist ein livlong tilvera í Danmark, og Dahl var eisini málsliga í útlegd, í og við at hann ikki hevði gerandismálið í Føroyum inni at sær, men konstrueraði og dyrkaði ístaðin sítt egna mál. Útlegdin gjørdist eitt høvuðstema í hansara yrkingum.

Eftir kríggið bar ikki til hjá føroyska samfelagnum at venda aftur til politisku støðuna, ið gjørdi seg galdandi undan krígnum, og eitt nýtt tíðarskeið í føroyskum politikki byrjaði. Samstundis sæst hvussu tjóðskaparliga strembanin frá fyrst í 20. øld varð tikin upp aftur í ártíggjunum eftir kríggið. Í 50'unum sóust fyrstu dansifeløgini í Føroyum, og Útvarp Føroya varð stovnað í 1957. Útvarpið fekk stóran savnandi týðning fyri føroyska mentan, harundir eisini tónleikamentan. Í 60'unum varð harumframt farið undir at innsavna og skjalfesta føroyska fólkaementan.

REGIN DAHL SUM FÓLKATÓNLEIKARI?

Tónleikaliga talað varð Dahl gjørdur viðkomandi av føroyskum lesandi í Mentanargrunni Studentafelagsins í Keypmannahavn. Hesi tóku stig til umfatandi upptøkur, ið vórðu gjørdar í Wifoss Studio á Frederiksberg yvir fimtan dagar frá 1971 til 1977. Upptøkurnar eru ráar og ólindar, og bera fyrst og fremst brá av skjalfesting. Hetta at skjalfesta fólkatónleik var eitt av eyðkennunum í teirri folk revival, ið var ein grundarsteinur undir fólkatónleikabylgjun, ið spratt í USA í 60'unum, við nøvnum sum eitt nú Pete Seeger, Woody Guthrie, Bob Dylan v.fl. Hóast vit mangan seta 60'ini í samband við ungdómsuppreistur og eina avnóktan av tí gamla, so var folk rørslan í stóran mun merkt av eini dyrkan av ruralum virðum, har mong nettupp ynsktu at fara aftur til tað gamla og bygdaliga. Líknandi tendensir síggjast millum føroysk lesandi í umhvørvinum kring Mentanargrunnin síðst í 60'unum og fyrst í 70'unum. Í 1971 útgav grunnurin sjálvnevndu LP'ina

hjá Harkaliðnum, har bólkurin tulkar úrvald kvæði, vísur, Waagstein sangir o.a. sum grundtilfar í einum modernaðum fólkatónleikaligum útrykki, við íblástri frá folk bylgjun, ið 60'unum. Henda og aðrar útgávur frá tíðini kunnu fatast sum ein føroyskur parallellur til rákið í USA og aðrastaðni. Fyrsta Dahl útgávan á Mentanargrunninum var Lukkurímur og fagnaðarljóð frá 1972, síðani Barnarímur í '74, og 4 vísur – úr veitslugávuni í '76.

DIASPORISKA TÓNASKALDIÐ DAHL

Í kanningini av sangtónaskaldinum Dahl sæst, at kvæðasiðvenjan og tjóðskaparliga sjálvsfatanin mynda hugsjónarliga upphavsstøðið fyri hansara virki sum tónaskald. Dahl nýtti ikki nótar í sínari kompositión, og hansara verk var fyrst og fremst skjalfest umvegis tær umfatandi upptøkurnar. Sostatt er hann eyðkendur av einari dupultari støðu, har hann bæði peikar aftur á eina munnliga siðvenju, og samstundis peikar á eina nútíðar tekniliga treytaða siðvenju, har útbreiðslan av tónleikinum fer fram umvegis útvarp og LP útgávur.

Reint tónlistarliga er Regin Dahl torførur at seta í bás, tí hann nýtir eitt breitt úrval av tónlistarligum útrykkum í sínum listabúna. Tó kann staðfestast, at hann sum áður nevnt verður fataður og móttikin í einum fólkatónleikaligum samanhangi millum føroysk lesandi í Keypmannahavn. Sostatt kann sigast, at tjóðskapartilgongdin í ártíggjunum aftaná 2. veraldarbardaga saman við ungdómsuppreistrinum í 60'unum skapa móguleikarnar fyri, at Regin Dahl verður "uppdagaður" sum tónaskald og sangari í útlegd. Hesin diasporiski fólkasangarin, ið heldur fast við sítt móðursmál og syngur sangir úr einum mistum

